

เคมี ม.6

สารประกอบไฮโดรคาร์บอน (แอลคีน : Alkene)

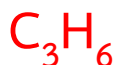
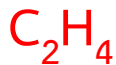
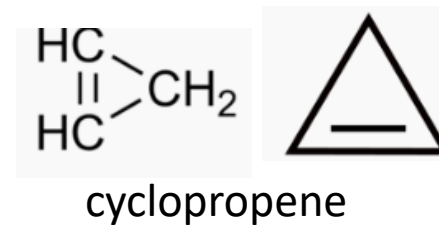
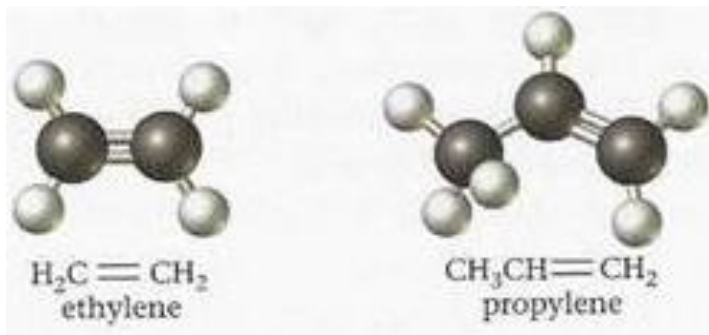
โดย..มิสเพ็ญนภา ดีจรัส

แอลคีน (Alkene)

สารประกอบไฮโดรคาร์บอนไม่อิ่มตัว

(unsaturated hydrocarbon compound)

มีหมู่ฟังก์ชันเป็นพันธะคู่อย่างน้อย 1 พันธะ

การเรียกชื่อสารประกอบแอลคีน : IUPAC

1. เรียกตามการเรียกชื่อของแอลเคน แต่เปลี่ยนท้ายเสียงเป็น อีน (-ene)

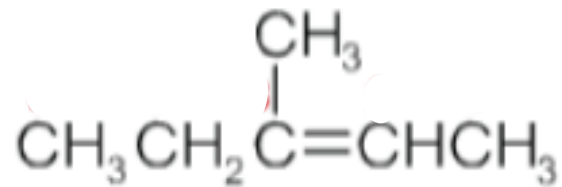
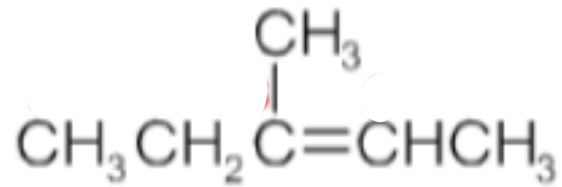

2. ระบุ ตำแหน่งพันธะคู่ ด้วย ตัวเลขที่น้อยที่สุด

$\text{CH}_2 = \text{CH}_2$	มีชื่อว่า	อีthin (ethane)
$\text{CH}_2 = \text{CHCH}_3$	มีชื่อว่า	โพรพีน (propene)
$\text{CH}_2 = \text{CHCH}_2\text{CH}_3$	มีชื่อว่า	1-บิวทีน โพรพีน (1-butene)
$\text{CH}_3 \text{ CH} = \text{CHCH}_3$	มีชื่อว่า	2-บิวทีน โพรพีน (2-butene)

การเรียกชื่อสารประกอบแอลคีน : IUPAC

3. ถ้ามีโซ่กิ่ง เลือกโซ่ที่ยาวที่สุด และมีพันธะคู่อยู่ในโซ่ เป็นโซ่หลัก

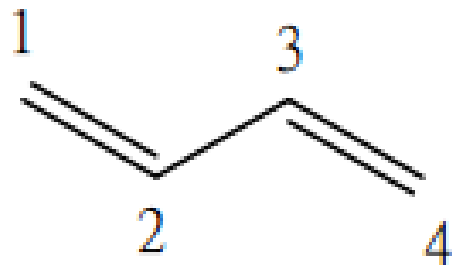
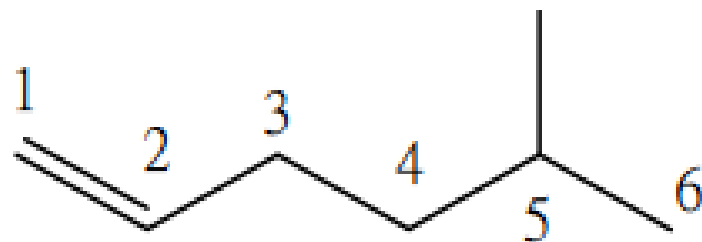

การเรียกชื่อสารประกอบแอลคีน : IUPAC

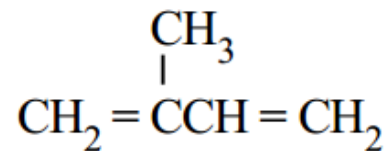
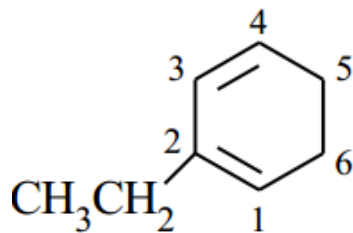
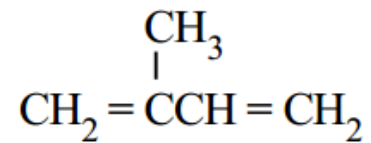
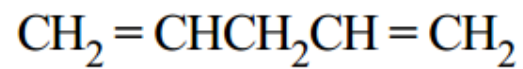
4. ถ้ามีพันธะคู่ จำนวน

1 พันธะ ลงท้ายชื่อว่า -ene

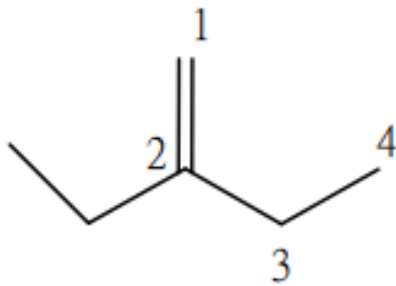
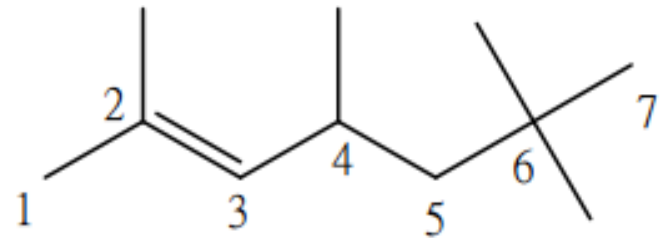
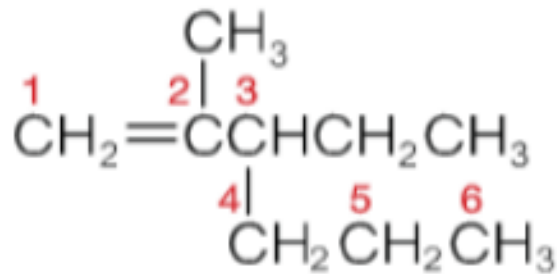
2 พันธะ ลงท้ายชื่อว่า -diene

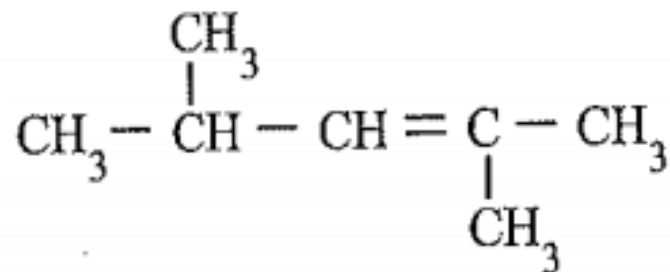
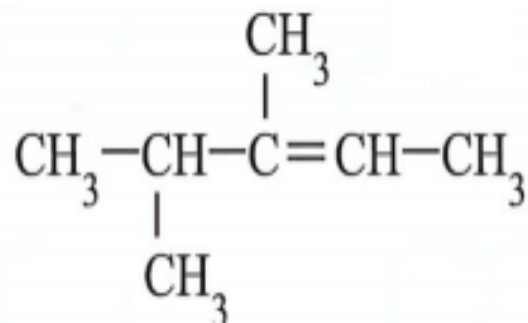
การเรียกชื่อสารประกอบแอลคีน : IUPAC

การเรียกชื่อสารประกอบแอลคีน : IUPAC

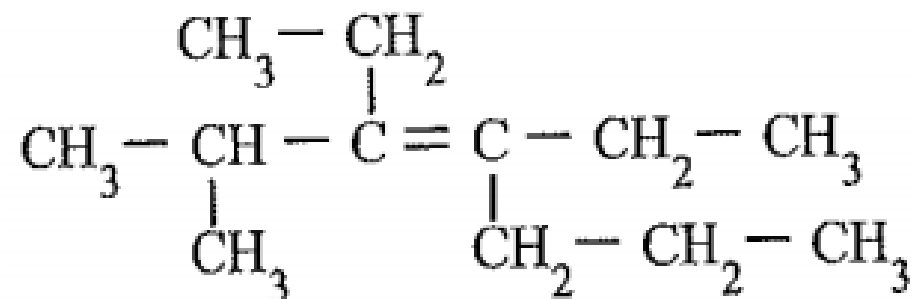
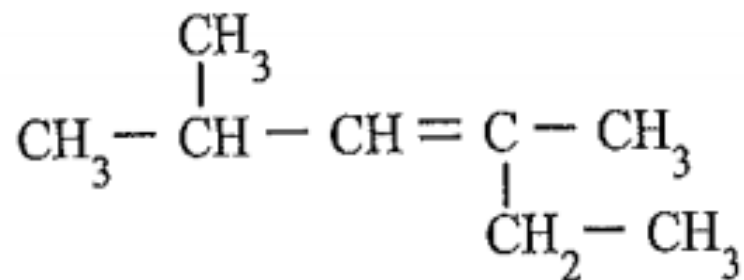

การเรียกชื่อสารประกอบแอลคีน : IUPAC

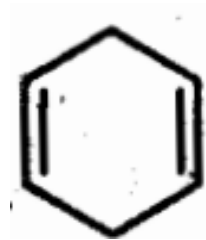
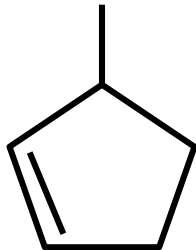
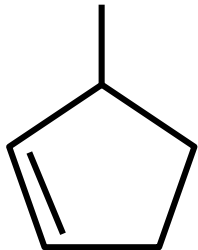
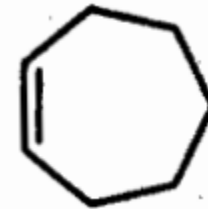
การเรียกชื่อสารประกอบแอลคีน : IUPAC

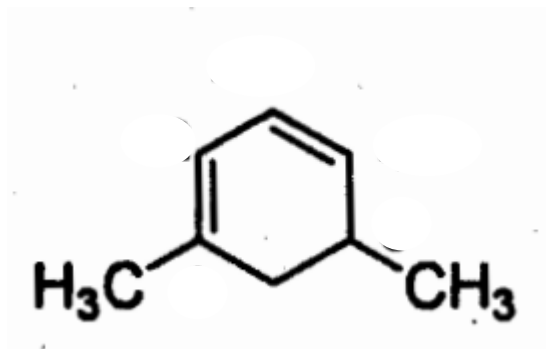
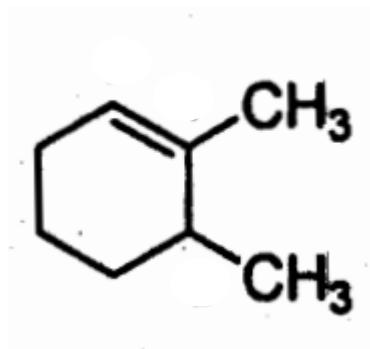
การเรียกชื่อสารประกอบแอลคีน : IUPAC

5. การเรียกชื่อสารประกอบไซโคลแอลคีน

ถ้าในวงของสารประกอบมีพันธะคู่ 1 พันธะ ให้นับคาร์บอนอะตอมที่สร้างพันธะคู่ตำแหน่งที่ 1 และไม่จำเป็นต้องระบุตำแหน่งพันธะคู่ แต่ถ้ามีพันธะคู่ 2 พันธะจะต้องระบุตำแหน่งของพันธะทั้งสอง

การเรียกชื่อสารประกอบแอลคีน : IUPAC

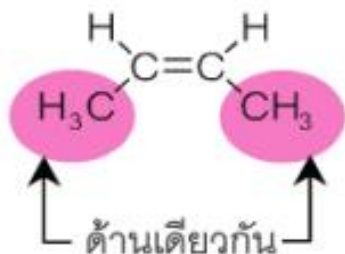
การเรียกชื่อสารประกอบแอลคีน

ไอโซเมอร์เรขาคณิต (geometric isomer)

แอลคีนบางชนิดมีสูตรโครงสร้างเหมือนกัน แต่กลับมีสมบัติทางกายภาพและทางเคมีแตกต่างกัน!

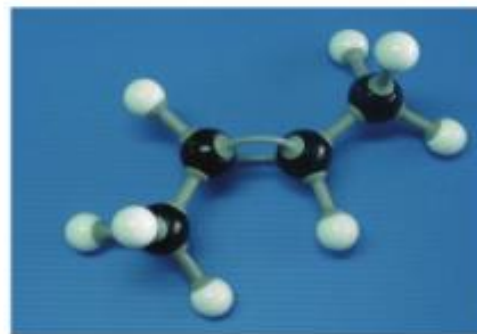
การจัดเรียงตัวใน 3 มิติ แตกต่างกัน : ของแอลคีนแบ่งเป็นแบบ *ซิส (cis)* และแบบ *ทรานส์ (trans)*

ไอโซเมอร์แบบซิส

จุดหลอมเหลว -138.9°C จุดเดือด 3.7°C

ไอโซเมอร์แบบทรานส์

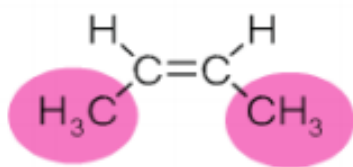
จุดหลอมเหลว -105.5°C จุดเดือด 0.8°C

การเรียกชื่อสารประกอบแอลคีน : IUPAC

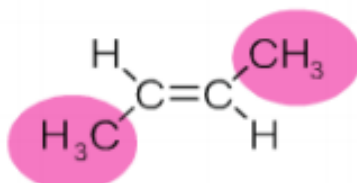
ไอโซเมอร์เรขาคณิต (geometric isomer)

ซิส: อะตอม/หมู่ ที่เหมือนกัน อยู่ด้านเดียวกันของพันธะคู่

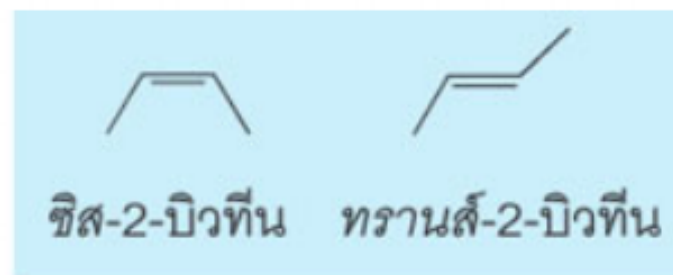
ทรานส์: อะตอม/หมู่ ที่เหมือนกัน อยู่ตรงข้ามกันของพันธะคู่

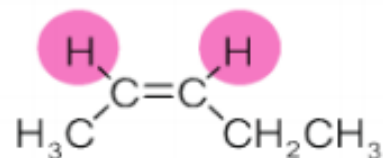
ซิส-2-บิวทีน
(cis-2-butene)

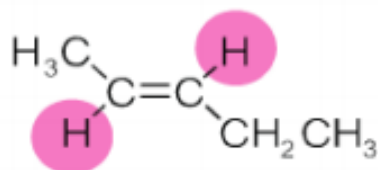
ทรานส์-2-บิวทีน
(trans-2-butene)

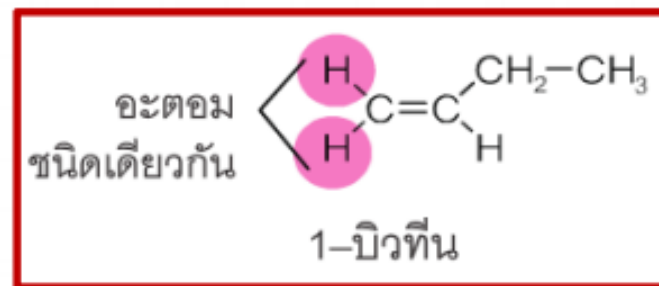
ซิส-2-บิวทีน   ทรานส์-2-บิวทีน

ซิส-2-เพนทีน
(cis-2-pentene)

ทรานส์-2-เพนทีน
(trans-2-pentene)

จุดหลอมเหลวและจุดเดือดของแอลคีนไฮโดรคาร์บอน

จำนวนอะตอม ของคาร์บอน	แอลคีน		จุดหลอมเหลว (°C)	จุดเดือด (°C)
	ชื่อ	สูตรโมเลกุล		
2	อีthin (ethene)	C ₂ H ₄	-169.1	-103.8
3	โพรพีน (propene)	C ₃ H ₆	-185.2	-47.7
4	1-บิวทีน (1-butene)	C ₄ H ₈	-185.3	-6.3
5	1-เพนทีน (1-pentene)	C ₅ H ₁₀	-165.1	30.0
6	1-เฮกซีน (1-hexene)	C ₆ H ₁₂	-139.8	63.5
7	1-เฮปทีน (1-heptene)	C ₇ H ₁₄	-118.9	93.6
8	1-ออกทีน (1-octene)	C ₈ H ₁₆	-101.7	121.3

ปฏิกิริยาของแอลคีน

ปฏิกิริยาการเติม
(addition reaction)

Hydrogenation

Halogenation

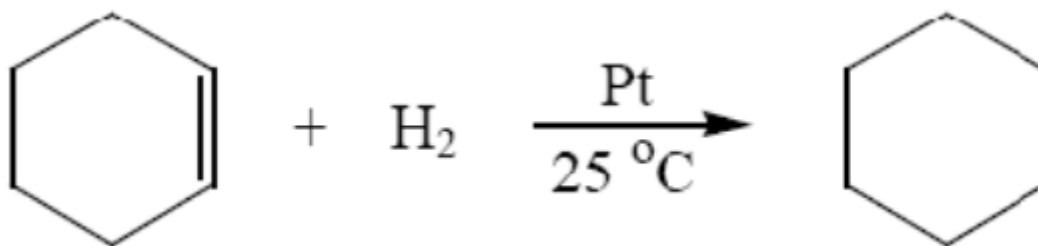
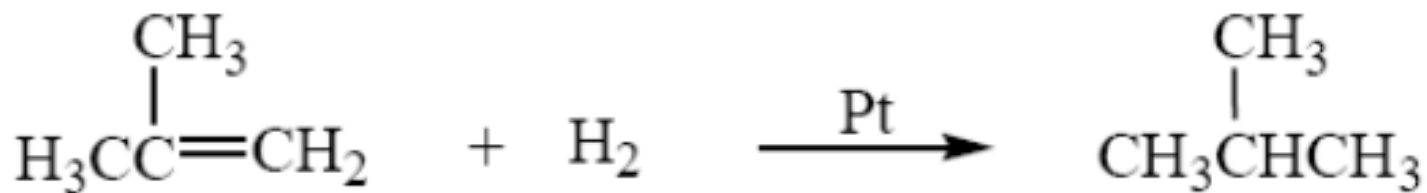
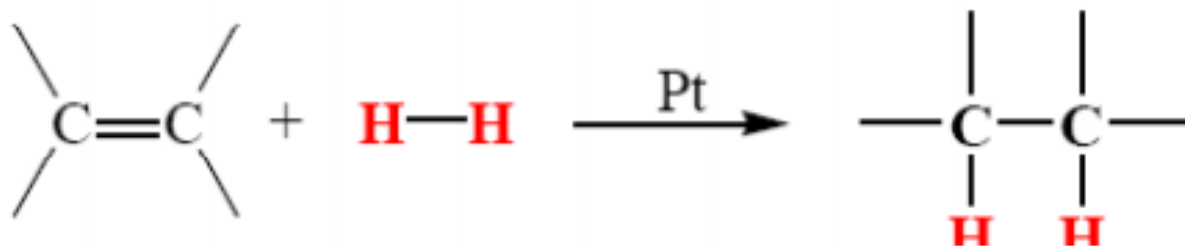
addition of
hydrogen halide

Addition of water
to alkenes

ปฏิกิริยาออกซิเดชัน
(Oxidation)

ปฏิกิริยาพอลิเมอร์ไรเซชัน
(polymerisation)

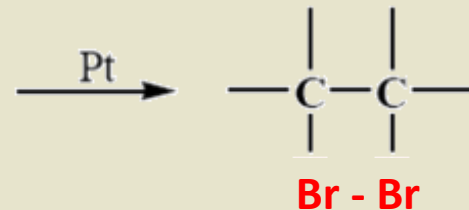
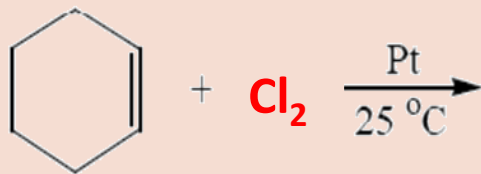
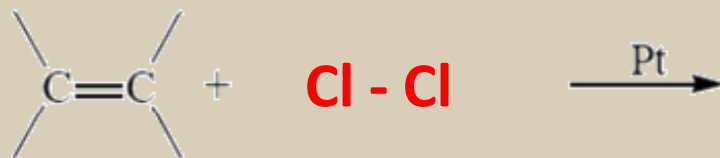
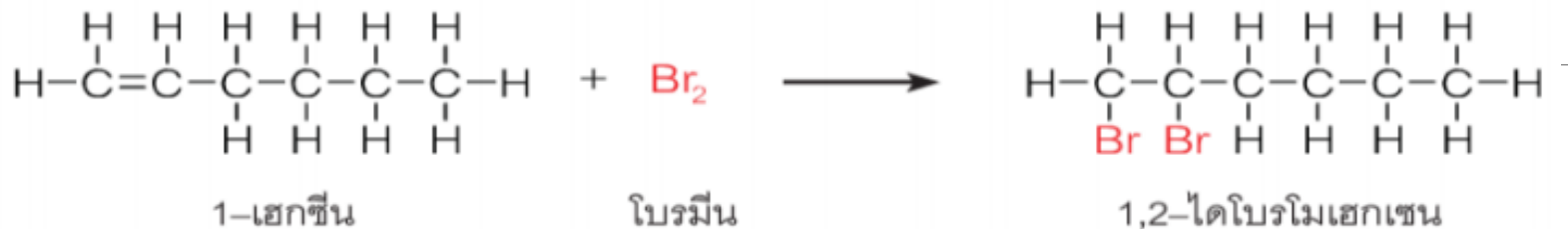
ปฏิกิริยาของแอลคีน : ปฏิกิริยาการเติมไฮโดรเจน (hydrogenation)

ปฏิกิริยาของแอลคีน : ปฏิกิริยาการเติมฮาโลเจน (halogenation)

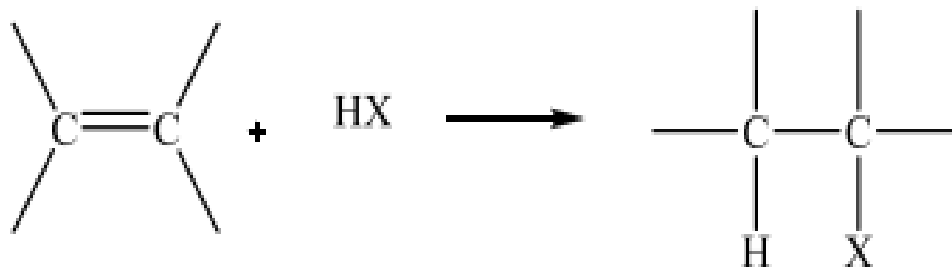
การฟอกจางสีของโบรมีน

ปฏิกิริยาของแอลคีน : ปฏิกิริยาการเติมไฮโดรเจนเฮไลด์

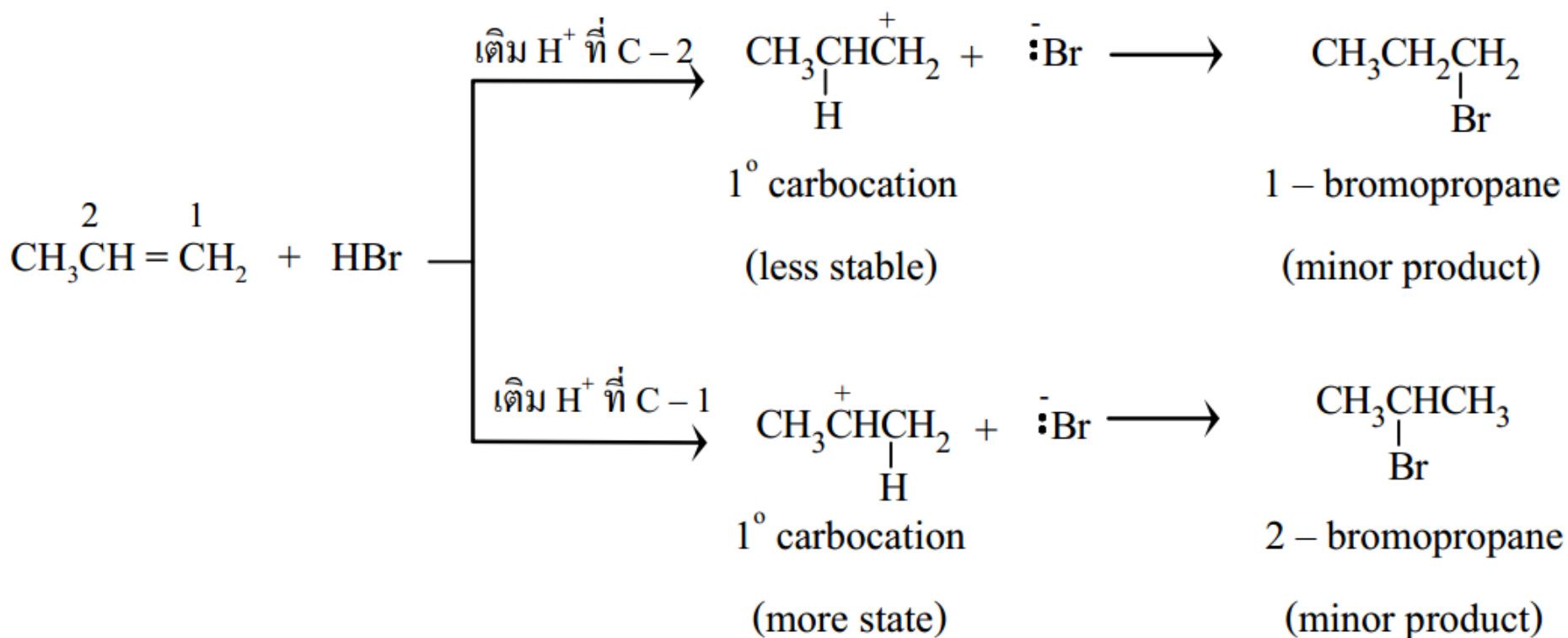
(addition of hydrogen halide : Markovenikov' rule)

ไฮโดรเจนเฮไลด์เกิดปฏิกิริยาการเติม โดยจะเปลี่ยนพันธะคู่ให้เป็นพันธะเดี่ยว
ไฮโดรเจนเฮไลด์ที่ใช้ได้แก่ HI HBr HCl และ HF

ปฏิกิริยาของแอลคีน : ปฏิกิริยาการเติมไฮโดรเจนเฮไลด์

กฎของมาร์คอฟนิกอฟ (Markovnikov ' rule) ; ปฏิกิริยาการเติมอิเล็กโตรไฟล์ของกรดเบรินสเตด-ลาวรี กับแอลคีนที่ไม่สมมาตรนั้น ไฮโดรเจนของ HA จะเติมลงไปที่พันธะคู่ของคาร์บอนอะตอมที่มีไฮโดรเจนติดอยู่แล้วจำนวนมากกว่า ส่วน A จะเติมลงไปที่คาร์บอนอีกอะตอมหนึ่ง

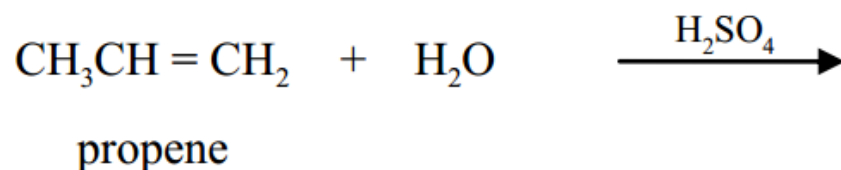

ปฏิกิริยาของแอลคีน : ปฏิกิริยาการเติมน้ำ (Addition of water to alkenes)

ปฏิกิริยาการเตรียมแอลกอฮอล์ โดยใช้ น้ำ และมีกรดเป็นตัวเร่งปฏิกิริยา ซึ่งการเกิดปฏิกิริยาจะเป็นไปตาม กฎ Markovnikov

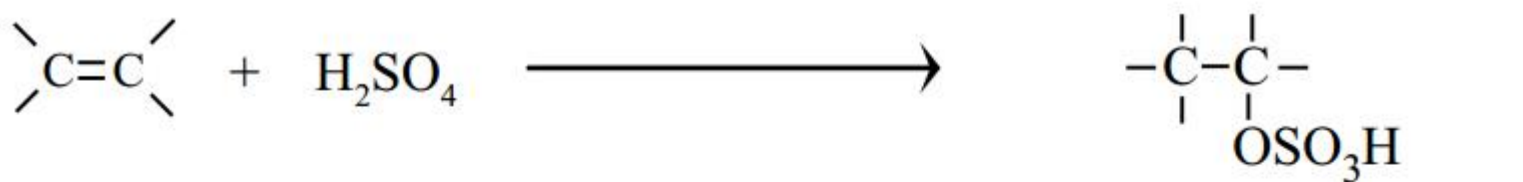

(Markovnikov orientation)

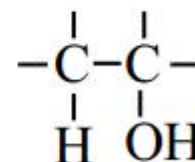
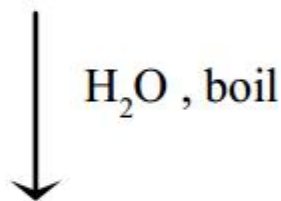

ปฏิกิริยาของแอลคีน : ปฏิกิริยาการเติมกรดซัลฟิวริก (Addition of sulfuric to alkenes)

แอลคีน ทำปฏิกิริยากับกรดซัลฟิวริก ได้แอลคิลไฮโดรเจนซัลเฟต เมื่อทำปฏิกิริยาต่อกับน้ำ ที่อุณหภูมิสูงจะได้แอลกอฮอล์ ดังสมการ

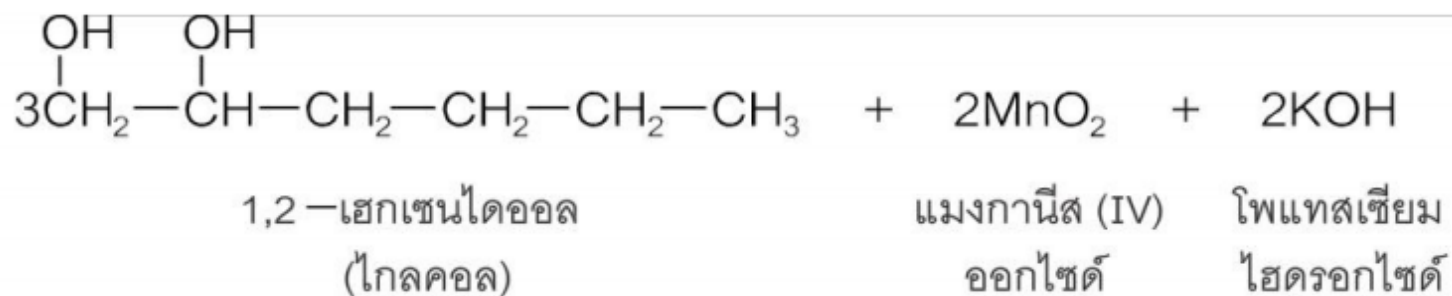
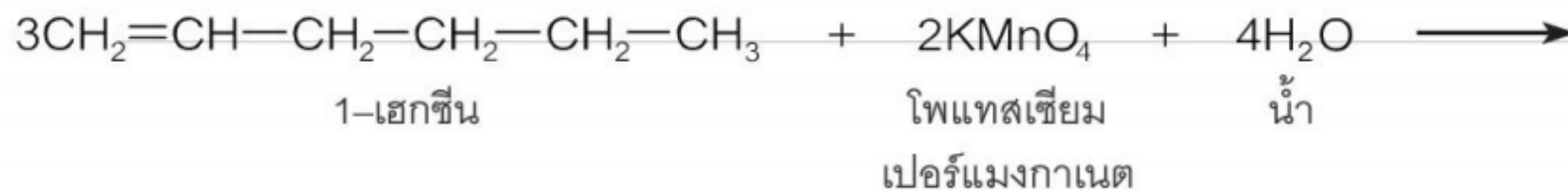
alkyl hydrogen sulfate

(Markovnikov orientation)

ปฏิกิริยาของแอลคีน : ปฏิกิริยาออกซิเดชัน (Oxidation)

ปฏิกิริยาการฟอกจางสีของ KMnO_4 ปฏิกิริยานี้ใช้เป็นวิธีทดสอบความไม่อิ่มตัวของสารประกอบ เรียกว่า **เบเยอร์เทสต์ (Baeyer test)**

ปฏิกิริยาของแอลคีน : ปฏิกิริยาพอลิเมอไรเซชัน (polymerisation)

เอทิลีน

พอลิเอทิลีน

โพรพิลีน

พอลิโพรพิลีน

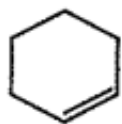
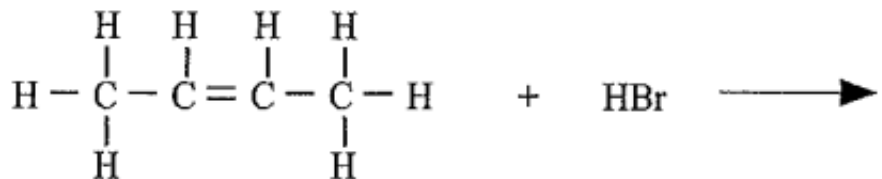
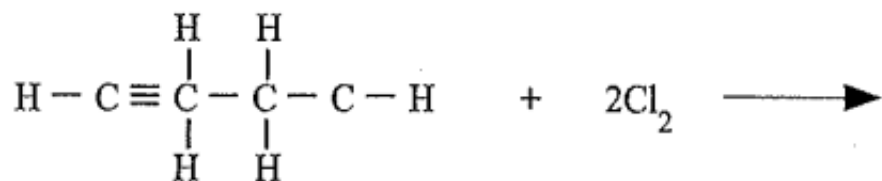
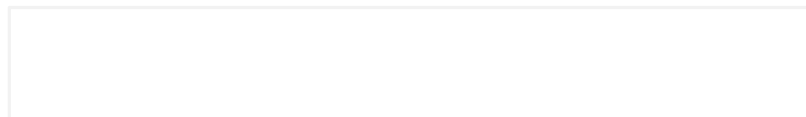
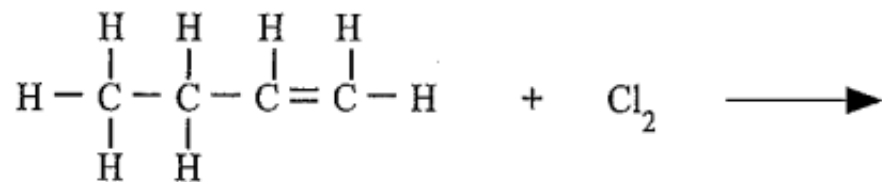

ลองทำดู

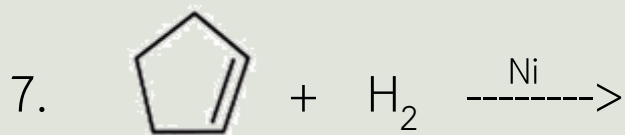
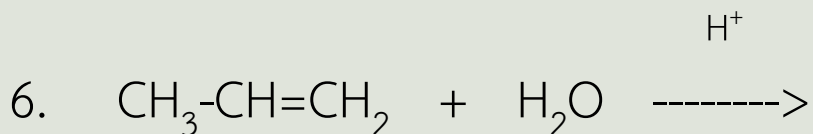
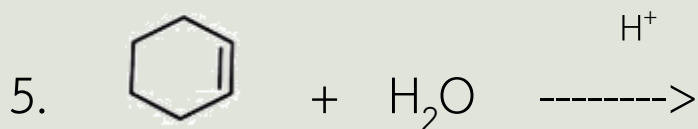
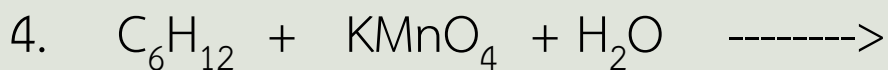
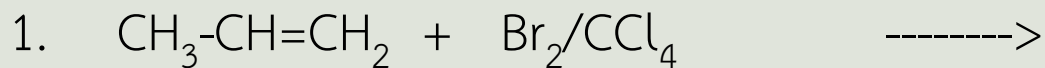

แอลคีน : เขียนผลิตภัณฑ์จากปฏิกิริยาต่อไปนี้

แอลคีน : เขียนผลิตภัณฑ์จากปฏิกิริยาต่อไปนี้

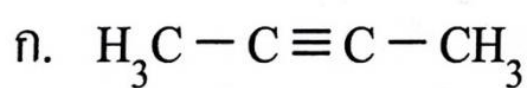

ลองทำดู.....

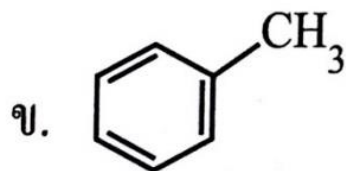
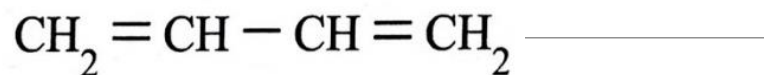
แอลคีนชนิดหนึ่งมีสูตรโมเลกุลเป็น C_5H_8 ทำปฏิกิริยากับ Br_2 ได้สารประกอบ $C_5H_8Br_2$ แต่ถ้าทำปฏิกิริยากับ $KMnO_4$ จะได้สารประกอบ $C_5H_{10}O_2$

สาร A ทำปฏิกิริยากับ $KMnO_4$ ได้ตะกอนสีน้ำตาล และผลิตภัณฑ์ B ซึ่งมีสูตร $C_5H_{14}O_2$
สาร A ควรเป็นสารใด

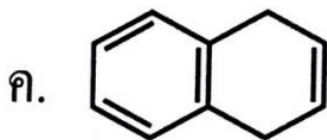
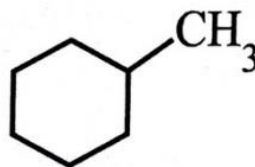
สารประกอบคู่ใดต่อไปนี้สามารถบอกความแตกต่างได้ โดยการทดสอบกับสารละลาย KMnO_4 ที่เจือจางและเย็น

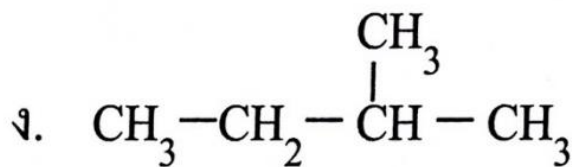
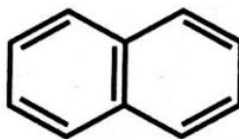
กับ

กับ

กับ

กับ

